

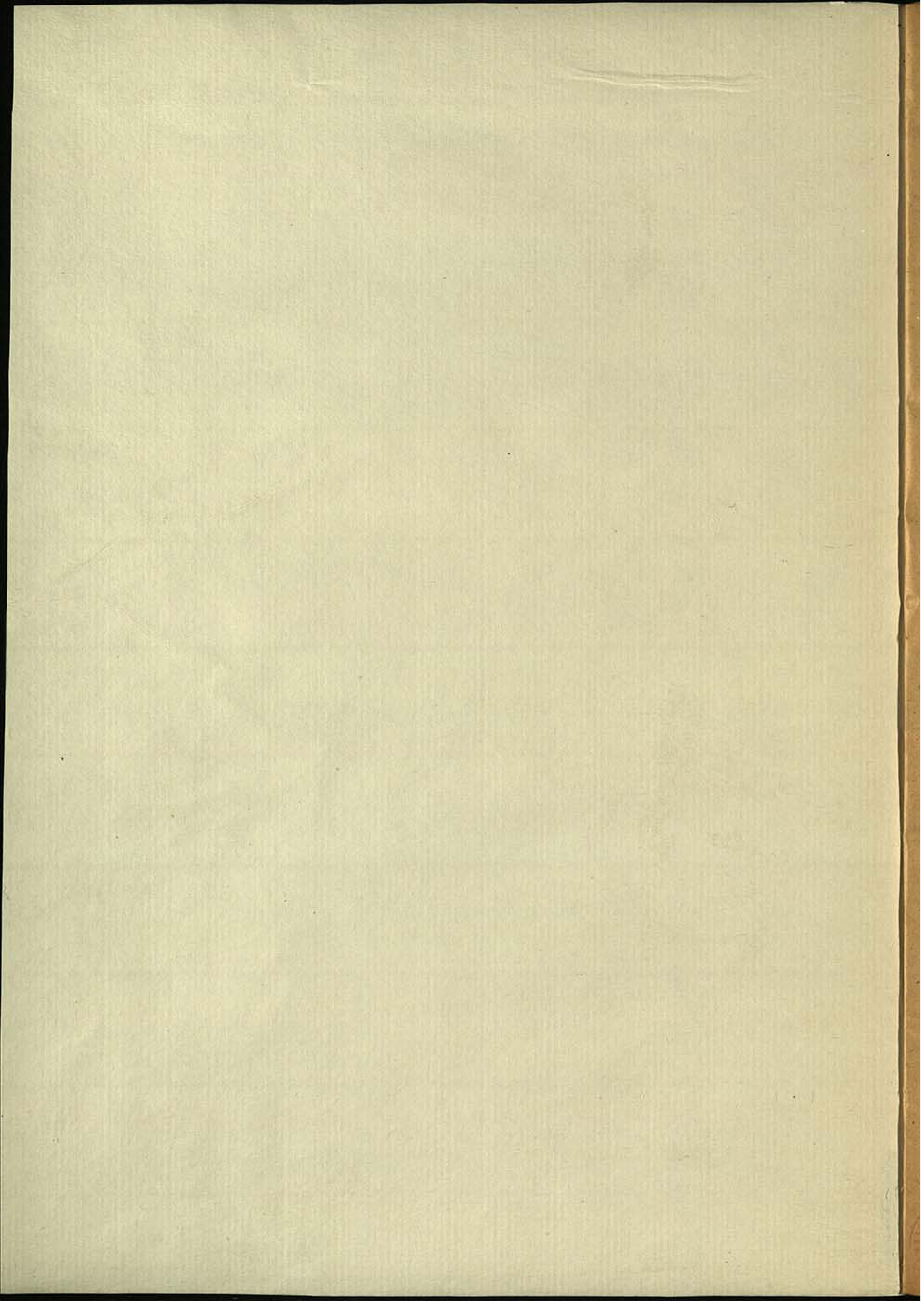
ЧР IV 60.1.1.

ИНЖЕЊЕРАЦ

ЛИСТ I ИНЖЕЊЕРСКЕ БРИГАДЕ

МИ СМО ТИТОВИ — ТИТО ЈЕ НАШ!

ПРВИ МАЈ

Празник рада. Празник радног народа — празник целог човечанства, јер човечанство, цело, то је радни народ. Овога пута славимо Велики Први Мај. Велики по сећању, по надама, по поносу.

Пре свега, да се сећамо. Дана тешке прошлости, када су нас за само помињање првога маја истеривали из радионица и школа. Дана када су из постеље одводили у затворе сваког који би негде рекао неку истину; само зато што је Први Мај. Да се сећамо, пре свега палих другова, који заиста животима својим ударише темеље овом великом делу за време ове борбе. И оних који давно пре иструнуше. Они су наши први борци, наши мученици. Ово да буде и празник тих мученика. Први њихов празник.

Да, прво да се одужимо бар толико. Јер радост и нада су велики и могли би нас понети и натерати да се огрешимо о њихову успомену, заборавом. Нада, нарочито, је велика. Очима гледамо остварење правде, по целом свету. Казна стиже непријатеље човечанства уз грмљавину која значи стварање новог, бољег света.

И поносни смо. Јер гледајте: Ко је у дане тешке прошлости, када се сваки поштени човек питао, зашто народ не може да каже истину, зашто не може да види правду, кад су многи већ били изгубили веру да може да постоји држава у којој народ може да значи нешто, ко је могао веровати да ће видети и преживети једну овакву манифестацију? Која је „власт“ могла да скупи оне масе? Ко је и шта је могло да изазове оно клицање? Шта може натерати децу да кличу до дубоко у ноћ, ко је могао показати ударнике почев од деце па до, као овца, оседелих старица? Ко је „организо-

бао“ све то? Сама поворка је одговор. Народ сам. У својој држави. Видели смо своју снагу и своју будућност. Видели смо извор будућег бољег живота и знамо: Нисмо сами. Овога пута слави Велики Први Мај сваки поштени појединац целог човечанства. Од пола до пола сви деле исту радост, исти понос, исте наде. Цело човечанство заиста је добило, први пут у својој историји, један заједнички празник. Празник радног народа постао је заједнички празник братства и мира свих народа.

С новим успесима

Притисак савезничких фронта све више смањује простор фашистичких целата. Одигравају се коначне битке за уништење фашистичке звери. И наша Југословенска армија остварује свој пуни допринос у тој општој победи коју треба да однесе демократија над фашизмом. Последњи месец је забележио многе победе наших народа, а у првом реду победе наше Армије. Победоносна офанзива наше Армије је донела слободу стотинама хиљада напаћених грађана наше домовине, слободу многим нашим мученичким градовима, отргнула прилично пространу територију испод сатирања фашистичких стрвинара. Одјек ових победа је доспео далеко и дубоко. С једне стране, у свету се још више учвршћује углед наше државе и Армије, и наша борба добија новија признања, док с друге стране, сваки кутак наше земље је захваћен тим великим победама. Сваки поштени родољуб наше домовине кроз победе наше Армије постаје већи и важнији. Ове победе су за нашу земљу дани славе, али истодобно дани још дубљег и чвршћег заветовања у истрајној борби за ослобођење и изградњу домовине.

За нас је необично важно у тим великим догађајима наћи своје место и оценити своју улогу, да би се преко нашег доприноса као детаља, постигла веза са целином. Према томе, нашој бригади у овим победама, слави и напорима, припада део. Ми смо се радовали вести која је стигла са фронта, да је наш батаљон примио решење чисто фронталног задатка. Задатак се састојао у постављању прелаза преко река за наше тенкове. Драги су

нам наши тенкови и њихова улога, а најдраже нам је то да смо добили задатак да им помогнемо у њиховом путовању, јер смо били свесни њихове улоге коју ће одиграти на фронту. Извршили смо добивени задатак. Ми носимо део заслуге што су они с нашим јуначким пешацима, артилерцима и коњаницима разбили крвавог непријатеља. Они продиру, ми их следујемо. Пробијени су фронтови, Армија напредује. Поводом тих догађаја новине су објавиле похвалу Врховног команданта. У похвали трупама нашег фронта стоји: „За извојевање ових победа нарочито су се истакле пешадијске, артилериске, тенковске, инжењерске и коњичке јединице под командом генерал-лајтнанта Пека Дапчевића, генерал-лајтнанта Косте Нађа и генерал-мајора Милутина Мораче“. Похвала нашег војсковође маршала Тита је сигурно светло у рукама наших бораца на њиховом победоносном путу. Та луча и нас обасјава, због чега смо тројако поносни. Прво, поносни смо због тога што њу издаје највећи син и вођа наших народа, друг Тито; друго, поносни смо зато што се разбила илузија о томе да инжењерским јединицама не припадају ни задатци ни место онде где су се сада истакле; треће, поносни смо због тога што смо баш ми дали властити допринос у извојевању ових победа. То признање маршала Тита мора у нашој бригади постићи потребне резултате: борбено и морално-политичко оснажење кадрова. То признање нам приказује победу наше Армије, а посебно нама осветљава наше место и задатке, нашу будућност.

В. С.

Нешто о нашем раду

Често слушамо о ударничком раду и уопште о задатку који нам је постављен. Да се дотакнемо неколико питања, да завиримо мало дубље у те проблеме и да разјаснимо неке чињенице. Одмах ћемо наићи на многе недостатке, и морамо тежити да их уклонимо, па и оне најситније које се дешавају приликом свакодневног рада. То је необично важно, нарочито кад се узме у обзир да су многи наши борци и радници, не само на стручном већ и на физичком раду постали организатори свога посла. Пред нама је задатак,

да вешто искористимо досадашње богато искуство, које смо стекли за све ово време у постављању и спровођењу ударничког рада. Морамо добро размислити и запитати се какав је то рад и шта он значи. Усавршавање и знање руковања алатом, то је баш оно што се нарочито цени. До тога искуства није нам тешко доћи. Ми имамо доста радионица, потребно је само одлазити код једних и других, интересовати се за сваки рад, и ето нам начина на који ћемо се најбоље упознати са сваким радом и постићи ћемо добре резулта-

те. Узмимо у обзир и раднике са којима радимо и тако рећи живимо једним животом. Састајући се са њима и присно долазећи у додир, можемо научити много корисних ствари. Одмах се може запазити добра организација посла и добар однос између радника и старешине. Добра веза са људством је већ велики корак ка успеху. Пробудити свест код свих о циљу нашег рада, то је наш најважнији задатак. Не сме да се чује реч „кулук”. Не смемо дозволити да се међу нас убацује семе раздора које би кочило наш рад. Обнова и изградња наше земље захтева најенергичнији поступак. Ту нема места никаквоме изговору. Не смемо насести никаквим паролама које нам подмећу наши непријатељи.

Свима нама мора да је јасно да данас нема кулука. Напротив, света дужност сваког поштеног радника и грађанина, који жели добро своје народу, јесте да ради на изградњи своје домовине. Борци и руководиоци у нашем батаљону, да би испунили свој дуг до краја према народу, морају свуда да предњаче и да служе као пример.

На сва питања која се дотичу нашега народа, ми војници и официри морамо да имамо само један позитиван одговор, а то је лични пример, одважност и ударнички рад свију нас.

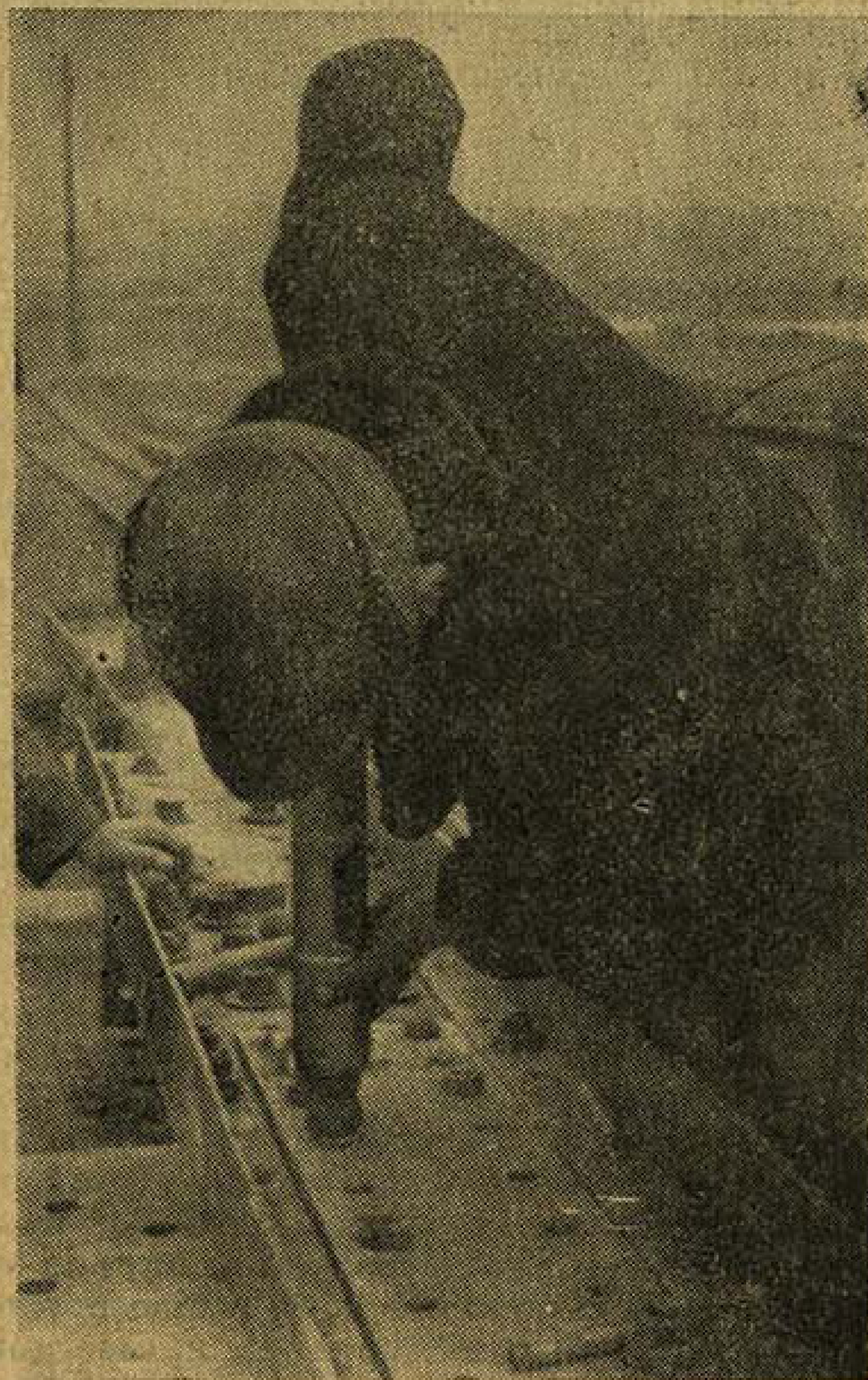
Божо Вукоје,
комесар I батаљона

Ударници

Наша земља, наши народи у свом ослобођењу и уздизању угледају се на најсавременије земље и народе. И разумљиво је да земљу, опустошену и разрушену ратом, може само огроман број радник руку подићи на виши степен друштвеног живота и то несебичним пожртвованим ударничким радом свих поштених, несебичних грађана, без обзира на пол и године старости, једном речју свих физички иоле способних грађана. Наша бригада као саставни део наше славом овенчане Титове Армије, која моментано не прогања фашисте, тј. није у стрељачком строју, мора у том послу ударништва предњачити. Свугде се говори: „угледајте се на војску”, што значи да ми као саставни део војске морамо свугде служити примером па и у ударништву. Наши другови на фронту одликују се тиме што херојски уништавају фашисте и ослобађају нашу отаџбину. Ми се исто тако морамо одликовати херојством ударништва. То је наш дуг пред отаџбином, пред нашим народима и ми тиме треба да се поносимо.

Па шта је заправо ударнички рад? Да ли можда оно што је један већи број наших другова радио на мосту од 32—160 сати непрекидно? Или је можда оно што наш III батаљон скоро сав тако пожртвовано ради? Не. Није ни једно ни друго. То је само пожртвовање наших другова да јуначки извршавају задатак који је пред нас постављен. Најпре би се могло рећи да је ударништво оно, када се за краће време сагради мост дугачак нешто око 60—70 метара и ускоро њиме пројуре тенкови, и на тај начин се омогући чишћење наше славне домовине од фашистичке немани. Но ударништво има још једну особину која му заправо даје право лице ударништва, а то је војник, борац који ради са једном машином, студира машину, тј. усаврши је до те мере да њоме уради више него је то до сада могао, а за исто радно време, рецимо 10 сати рада, тј. да бор машина за сутрашњих 10 сати рада избуши више рупа

него што је то био случај јуче, а за исто време рада и са истим напором. То би заправо био прави ударник. Што смо постигли ударништвом из раније? Једино то да су неколи-

цина наших најбољих другова радили до те мере да су се физички и умно много заморили, чак их је било који су и одболовали итд. Наш циљ није да се људи исцрпљују до

болести. Наш циљ, циљ сваког поштеног у нашој земљи, јесте да студирају алатке са којима радимо да их усавршавамо и њих и своје знање и на тај начин постигнемо све боље и боље резултате рада. Хоћу рећи да на тај начин више урадимо. С друге стране наши ударници су до сада малобројни. Од 500 до 600 истиче се седамдесет до осамдесет дру-

гова. Међутим, сви смо једнако синови наше домовине и свима једнако треба да лежи на срцу њено што скорије ослобођење, што значи да морамо сви без разлике бити прожети истом мишљу, а то ћемо најбоље манифестовати заједничким свеопштим ударничким радом.

М. Чубрило

Три месеца на задашкџу

Децембра месеца, док су још Немци држали готово цео ток Дрине, добих задатак да кренем са још једним другом из пратеће чете, да грађу, која се налази код Бање Ковиљаче, сплавом спустим до Београда. И поред свих тешкоћа и напора, иако су око нас падале фашистичке гранате и бомбе, приоусмо раду и за неколико дана смо успели да је сву усплавимо и кренемо низ Дрину. Путовали смо мирно све до једног турског села. Ту нас нападоше фашистичке и четничке банде и били смо приморани да притерамо сплав уз обалу. Ту смо остали док се ватра није утишала. Пловили смо затим мирно до на 12 км. испред Бјељине. Даље се није могло. Четници и Немци су чврсто држали целу леву обалу. На томе месту остадосмо око два месеца. Нисмо имали могућности да се јављамо нашој бригади и они издадоше чак и потерницу за нам. Доцније смо успоставили везу са техничким биро-ом, и они нас позваше да напустимо задатак и да се вратимо. Ми смо се пак решили да га изведемо, ма и по цену живота. Тако најзад кретосмо, снабдевени муницијом, једним чамцем, као извидница, а сплавари пођоше за нама. Успут смо наилазили на десној обали на заседе наше I пролетерске бригаде, и све смо их редом обавештавали да не пуцају на сплав, који иде за нама, јер он вуче грађу за потребе наше војске.

Крај једног села припуцаше на нас, те морадосмо прићи обали. Другови нас поведоше код свог команданта на саслушање. У међувремену стигоше и сплавари, и њих толико преплашише, да нису више хтели да наставе пловидбу. Дотле сам ја у штабу објаснио наш случај и распитао се за даљи пут. Командант ми рече да ми не препоручује да продужимо, јер је пролаз врло опасан. Ми пак, као војници, знамо своје наређење, па се по томе и управљамо. Сплавари су се дуго колебали, али су пред нашом чврстом одлуком ипак најзад попустили. Друг и ја кренусмо опет напред као извидница. Све наше заседе су биле обавештене о нашем пролазу, и с њихове стране нисмо имали више никакве сметње. Тако допловисмо до једне велике окуке и да би скратили пут, одосмо левом страном. Изгледало је мирно, али ми приметисмо једног великог пса вучјака и неко сумњиво кре-

тање, те пожурисмо на десну обалу. Одједном нас осу митраљеска ватра, поскакасмо из чамца, вода је била плитка и ми се, онако мокри, дохватисмо српске обале. Успели смо некако да повучемо са собом и наш сав избушен чамац. Тако смо, хватајући заклоне, стигли иза окуке и избегли брисан простор. Ту наиђосмо и на бункер са нашом посадом, и у последњем тренутку им објаснисмо да смо партизани, да не пуцају на нас. Обавестили смо их да се непријатељ пребацио на острво. У том стигоше некако и сплавови, ми поседасмо на њих, остављајући наш изрешетани чамац и кретосмо даље. То је била последња заседа на Дрини, већ се видео порушени мост и ускоро стигосмо у Митровицу. Ту нас је сачекао фото-репортер I армије, сликао и узео податке. Сви су се чудили и дивили како смо могли проћи. Заиста, били смо први који смо се пробили сплавом тим делом Дрине. Наша упорност да завршимо задатак, крунисана је успехом и ми срећно стигосмо у Београд.

Ранко Трбојевић,
извиђачка десетина

Успех једној нашеј батаљона

Један наш батаљон одиграо је у пробоју сремског фронта врло значајну улогу, тј. он је изградио објекте на Дрини, Сави и Драви и на тај начин суделовао и омогућио брзо напредовање наше армије. У току даљег напредовања наше армије, тај батаљон изградио је тридесет три објекта и тиме омогућио брзо пребацивање тенковских јединица.

За свој рад и пожртвованост добио је похвалу од команданта армије генерал-лајтнанта Пеке Дапчевића. Детаљнија обавештења о успеху тог батаљона добићемо накнадно.

М. Б.

О ударничком раду наше бригаде

Читава снага наших народа обузета је напорима на решавању два основна задатка у изградњи наше нове државе; истеривање окупатора и обнова земље. Њихово решавање је нераздвојно и не може се успешно решавати један од њих, ако одговарајуће снаге не подупиру решавање другог, а то у ствари захтева борбени распоред стваралачке моћи наше земље.

Никада у својој историји наши народи нису стајали пред таквим и толиким проблемима какве данас решавају, те се због посебности тих проблема, од њих захтевају посебни напори. Наши народи, а у првом реду њихова Армија, показали су своју способност у извођењу тих задатака и савлађивању тешкоћа.

Својом одговарајућом снагом учествује и наша бригада у том великом стваралачком дејству народа Југославије. У извршавању разних задатака решавамо низ таквих, који удружују својства борбе и рада, фронта и позадине. Део наше бригаде налази се на фронту у првим борбеним редовима и ту решава са успехом инжењерске задатке, а други део се налази у позадини и ту извршава са успехом задатке који су, у првом реду питање и интерес фронта.

Такав рад и распоред нас обавезује на напоре и сналажења, на самоиницијативу. У решавању тих задатака, ми наступамо по предвиђеном плану, унели смо своју идеју и остварење ударничког рада. Идеја о ударничком раду била је мисао многих бораца и руководиоца. Та је идеја довела до повољних практичних резултата.

Почео је ударнички рад. Повећавао се темпо рада и већ се запажају поједини борци. Много више смо постигли у ударничком раду у оквиру припрема за прославу Светске омладинске недеље. Постигли смо ради тога што смо више учинили у организационом погледу, да се та идеја остварује. Одржали смо конференције и зборове и о томе заједнички говорили, и постаје јасније шта претставља ударнички рад на којем путу од раније наступамо. — У оквиру припрема за прославу Светске омладинске недеље, постигли смо сјајне појединачне резултате; први ударник је истерао у норми рада 100 сати, док су други иза њега превазилазили и довели до 150 сати непрекидног рада. Без сумње да је то и видан успех, поготово због тога што број таквих ударника није био мален.

Ако размотримо ову најистакнутију појаву у ударничком раду наше бригаде, онда би могли поставити извесну анализу. Сви ми нисмо довољно разумели шта обухвата ударнички рад. Најчешће смо га замишљали у прекомерном раду, и на основу тога смо постигли рекорде. Него, ми их ипак можемо назвати ударничким радом, јер многи од зада-

така који су решени том приликом, били су везани за одређени рок и захтевали су, природно, прекомерни рад и дуже издржавање непрекидно на послу. Наши другови ударници су поставили толико и толико сати рада него циљ. То је једноставно постављање да се постигне рекорд, и када то не би било дало своје ударничке унутрашње резултате, ми би те наше успехе називали рекордом. Превремено извршавање задатака доказ је да смо ударничке решавали. Количину рада предвиђену за 6 дана, наши су борци извршили за 2 дана. Оваквом развоју рада је допринело и такмичење које је свом приликом дало и

позитивне резултате, иако је заузело онај спореднији облик; временско продужење рада, а не подизање продуктивности рада у оквиру одређеног рока. Ако би се овим споредним путем наставио развијати рад, онда се он не би уздизао, већ би кроз такво временско такмичење довело до пада и изнемоглости. Иако у почетку нисмо разумели ударништво, до сада постигнути успеси у ударничком раду морају нам у пуној мери користити за његово правилно разумевање и остварење.

Ударништво се изводи у границама рада у одређеном времену и његова суштина се са-

стоји у пунијем подизању наше продуктивне моћи. Истина, природа нашег посла је толико тешка, да у условима развијања ударништва захтеваће се много више пожртвовања него на пр. у раду са машинама. Радно искуство, организација посла, подизање стручности итд., много ће нам помоћи за правилно развијање ударништва.

Наш је задатак не допустити да ударнички рад скрене тим споредним и, уствари, ликвидирајућим путем, већ га треба оријентисати на пут пуног искоришћавања у одређеним радним роковима наших борбених и радних способности, са свим потребним елементима. Значи, начелно постављен ударнички рад и конкретно примињен у нашим приликама, захтева од нас пожртвованост.

Констатујемо, да је наш досадашњи рад дао прилично лепе, али појединачне и, по облику, неправилне примере ударничког рада.

То уствари значи да смо у том правцу направиле озбиљан корак и утолико постајемо обавезнији да ударнички рад правилно поставимо и организујемо, да га омасовимо, да десетине, водови, чете постају ударне. Да се то може постићи, не треба сумњати, јер у првом реду имамо бројну екипу најистакнутијих ударника из I и IV батаљона и Пратеће чете и масовно сложни рад III батаљона. У припремама аз прославу Првог маја морамо направити тај други и тежи корак у раду; прећи од појединачног истицања ударника на масовни и правилно развијени ударнички рад свих наших јединица. Такав наступ је правиан и природан, јер развој рада и његово темпо довели су до тога да су наши морални, политички и организациони услови потпуни за његово остварење.

Владо Стругар,
политкомесар бригаде

Ми гради́мо наш мост

Мост је спона која везује две супротне обале. Наша река је набујала. Таласи су јој сиво-жути и снажно се котрљају, разливајући се све више ван корита, освајајући све већи део обале, поред којих протиче.

Деру обале и носе све са собом што може да плива. Изравнавају и наносе песак и муљ у рупчаге од бомби и граната. Остатке аутомобила и комаде гвожђа од тенкова постепено затрпавају песком и земљом. Хтели би да уклоне трагове рата.

Стао сам на обалу крај срушеног моста и спопало ме је осећање немоћи, гледајући тога цина од гвожђа, како изломљен лежи у води да се подигне, оспособи за саобраћај, да нам створи везу са осталим светом.

Превезао сам се чамцем преко, где су радови у пуном јеку. Самном је пошла група другова партизана из исте бригаде да смени прву партију, која је дотле радила.

Када сам се попео на мост где чамац пристаје, добио сам утисак да сам упао у кошницу. На свим странама кретали су се људи запослени на разне начине. Водену буку надјачавало је ковање, закивање, зујање разних мотора и узвици у ритмичком размаку: о-о-рук, о-о-рук!

О техници подизања моста ја ништа не знам; једино сам видео људе на раду.

Видео сам гњурца у моменту када се спушта у воду да би тамо на дну откачио неку шину, која је запела и ометала рад на површини. Високо на огради моста стајали су људи са апаратима за швајцовање, око њих су праштале варнице.

По малим висећим мостовима, изнад саме воде, стајали су и радили на гвожђу, које је једва вирило из воде, или подметали или причвршћивали балване испод њега.

На све стране мали висећи мостови, на којима су балансирани, нагињући се при раду, сваког часа били су у опасности да падну у ледену воду.

Свуда их је било. Ако сам пролазио преко малог косог моста, који везује шлеп са мостом, видео сам дубоко доле испод самог моста људе у чамцу. Ако сам завирио између дасака, видео сам руку или део лица или само капу од човека, који је запослен испод пода моста. При раду су се довикивали, споразумевали, саветовали, сложено помагали један другом, препирали, падне и по која крупна реч, али се ипак на крају заврши споразумом и другарским задиркивањем.

Људи свих професија из свих крајева наше земље. Чују се сва наша наречја, од бугарског до словеначког. Различито одевени. Како је ко имао, тако се и утоплио. Свуда по мосту постављена су бурад са ватром. Ту се сви на смену греју. Њихова лица махом млада, зајапурена, опаљена од ватре, а руке отврдле и поцрвенеле од тешкога рада и зиме — хладноће. Грејући се, они би и даље разговарали о раду који су имали да сврше, дискутујући о томе како је најбоље да се уреди и да се што брже заврши.

Стајао сам по страни и слушао све то. Када би ветар јаче дунуо, распирио би ватру у бурдима и развејао пахуљице пепела од сагореле чамовине, заједно са пахуљицама снега, падале су на лица и одећу оних који су се грејали. Зажмуривши, окретали би главу у страну и полако корачајући по клизавим даскама, враћали би се сваки своме послу.

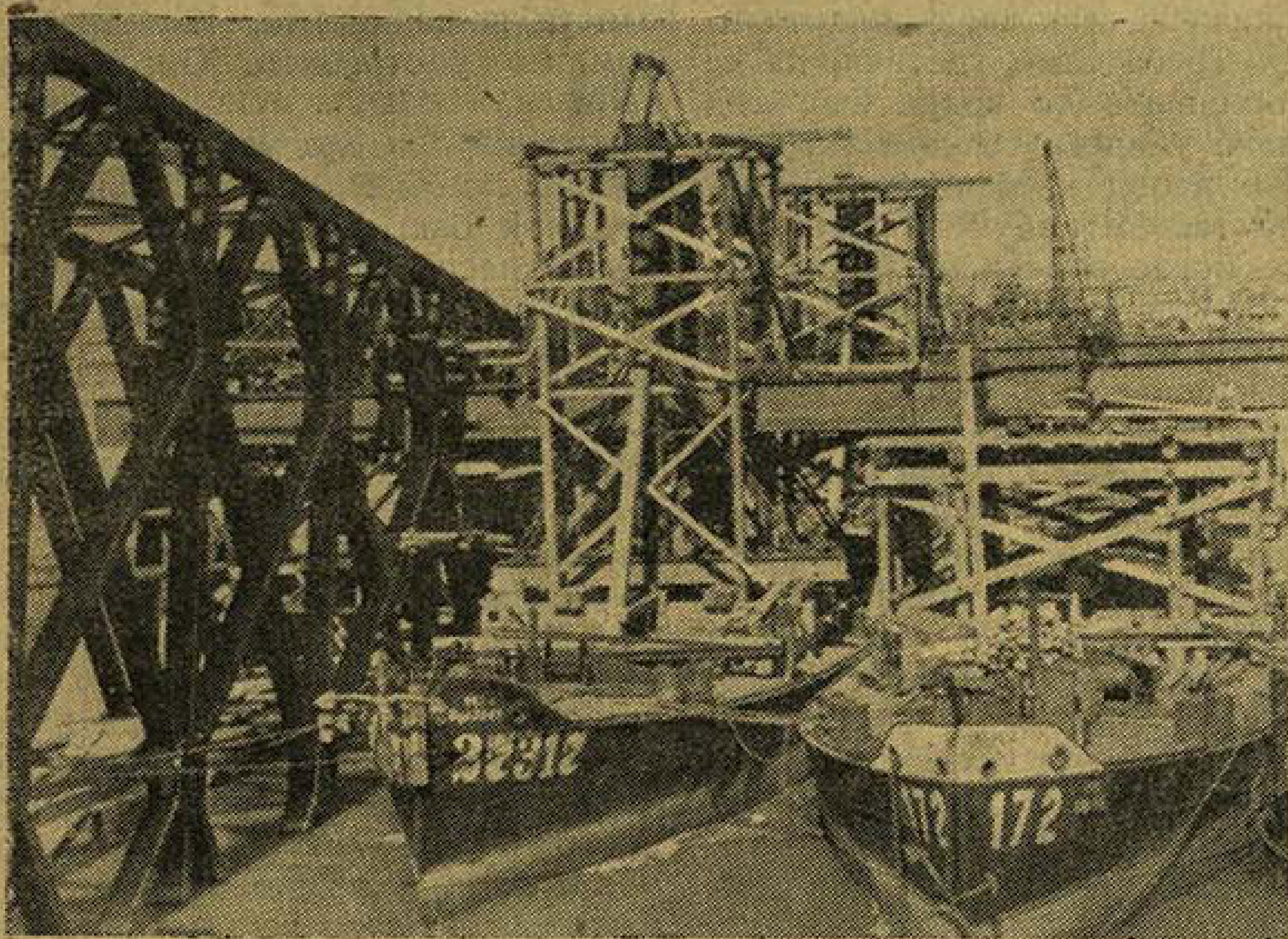
У јако загрејаној кабини мале лаћице враћао сам се натраг, заглашено зујање мотора, мирис бензина и уља, опио ме је. Пројурили смо поред срушеног моста целом његовом ду-

жином. Размишљао сам о хиљадама руку које раде на његовом подизању и нестало је оног осећања немоћи, јер хиљаду руку могу подићи најтежи терет, ако сложено све одједном прихвате.

Гарави друг машиниста пружио ми је руку са речима: „Друже, стигли смо”. Прихватио сам пружену ми руку и искочио на обалу. Не-

стало је буке рада, чуо се опет само жубор воде и фијукање ветра. По песку на обали већ је нападао мали слој снега, неколико Немаца носило је балване, корачајући полако као утваре, апатично погнутих глава.

Бирса Милан,
I батаљон

СТРУЧНИ ПРЕГЛЕД

Нешто о механизацији у садањим приликама

Под механизацијом разумевамо замену људског рада радом машина. О томе, да је та замена корисна и неопходна, не би требало уопште говорити, јер је сам рад показао неопходну потребу набавке све новијих машина и све већег броја истих. Научна је истина да машина ради много више, много боље и много брже него човек. Има радова које човек уопште и не би могао својом снагом извршити без машине. Ту је она неопходна и морају је примити и њени противници, којих и у садање доба има. Али има радова код којих се машина не мора употребити. Ту људи излазе на крај и са својом снагом, и простим алатом, и то, по њиховом мишљењу, доста добро отаљавају. Услед тога се одмах и појављује мишљење, да је ту машина луксуз и да је непотребна. Било је стручњака, који су чак и рачуном показивали, како је скупо — нерационално — уводити, на пример, тракторе за орање или рецимо багере за копање. До пре извесног времена баш у војсци се могла чути стара шала, да је марка „Ојс ојс“ (волови)

за наше прилике најбоља. (Сада, додуше, сви траже камионе и сасвим су заборавили на стару марку и то врло брзо, таман толико, колико им је требало да само неколико пута опробају камион.)

Мишљења против машина последица су непознавања многих ствари, о којима се данас на првом месту треба водити рачуна, а које до сада заиста нису играле улогу у привреди. Има, наиме, доста таквих, који неће ићи тако далеко да тврде да је машина непотребна или некорисна, али ће одмах додати: она је скупа. Њима је довољно указати на то да данас скупо значи сасвим нешто друго него што је некада значило. Треба се питати: Које скупо? Услед чега скупо и у којим приликама скупо? У којим је приликама скуп на пример један трактор, или боље, зашто је он досада био скуп. Био је скуп не само ради његове високе цене, него углавном ради његове слабе употребе. Показаћемо на примеру: Трактор купи газда само за себе и за свој посао. Ако њему није радио, лежао је као мртво благо и

обично је лежао заиста. Ако је другом радио, е, онда је заиста био скуп. Сасвим би другачије било, да је био својина целог села или да се цело село могло њиме користити бар са мало контроле. За вршалице већ сада нико не помишља да су скупе. Многа села већ и не знају шта би, да нема вршалица. Тако је уопште са свима машинама. Ако се паметно и у великом обиму искоришћавају, нису скупе, чак ни у капиталистичком систему. Треба само удесити, да се њих св рад искоришћава до краја. Ово код нас није било лако увидети свакоме из простог разлога што народ није ни имао прилике да ради на таквом раду и таквим начином, где би се могло видети од колике су користи машине. Осим тога и велики радови код нас су рађени на једној сасвим наопакој основи. Узећемо овде један од најчешћих примера код нас. Како се градио један пут? Изграђени планови, објављена „лицитација“ и предузимач прима израду. Чиме га гради? С оним што има на расположењу и што је набавио са што мање новаца, да би што пре дошао до зараде. Са којим главним циљем? Да што више заради. Ту је главна тачка свега наопаког у досадањем раду. Није главно да се пут што пре и што боље изради, нити је главно да буде јефтинији. Главно је постићи зараду и то што комотније. И сад, пазите. Предузимач постиже зараду, радио паметно и корисно тј. научно, или наопако. Иначе предузимач не би радио. Само му је још комотније постићи зараду на стари начин, без куповања машина. Имао је он бољи начин. Он је позајмио старе препотопске машине — људе, раднике на неко време и на њиховом раду зарадио. Њих није требало куповати ни улагати капитал. Стајали су редови и молили да их употребе. Макар и за кору хлеба. И држава је била такав предузимач, јер су њом они владали. Велики радови су сви извођени као у римско или египатско доба: радом робова.

Данас ствар стоји сасвим другачије. Мора се радити за опште добро, не за профит. Рат, последица баш рада досадањих предузимача у ма ком виду, срушио нам је скоро сва материјална добра, али је срушио и посекао корење и досадањим предузимачима и утро пут за рад у правом смислу речи рад. Мора се брзо радити, јер је све порушено, мора се паметно радити јер се ради за опште добро. Рад је у том смислу и почео. И већ се показују сасвим нова искуства и ствари се виде у сасвим другом виду него пре.

Прво: искуство стиче сваки радник, јер се интересује за рад, јер је то његов рад, његова ствар. Друго: радник хоће да се о његову раду води рачуна и хоће, са правом, да се о његову искуству води рачуна. Он се сада пита: шта ће нас петнаест овде, кад би нас било доста двојица. Оних тринаест имају сада где да раде. И ту је једна велика разлика од пређашњег доба. Радна снага је заиста наша, општа. Њу треба штедети и паметно употребити. Она је сада највећи капитал. Ње сада нема довољно. Борба, логор, принудан рад узели су најбоље. Кад се на ово само помисли довољно је да се схвати, да је баш механизација, тако да кажемо, један спасоносан лек.

Друго је питање, уколико је механизацију сада могуће извести. Ово застрашујуће питање често се чује и од људи који су одавно на чисто да је механизација неопходна. Где су машине? Машина нема, а да би се направиле друге треба опет рада, који се мора употребити за хитније ствари. Ствар не стоји баш сасвим тако. Ко је посматрао овај крш од рушевина, остао од благодети „цивилизованих“ и ко га је посматрао као целину, не појединачно, увидео је да баш није тако црно у погледу машина. Прво, није баш истина да машина нема. У много случајева оне су претрпиле најмањи квар и њих је најлакше оспособити. Бар много лакше него зграде и мостове. И то је већ довољно за почетак. Машина рађа машину. Кад се овоме дода још једна ствар спашће црна копрена са очију. Треба добро употребити машину. Кад уморни и изгладнели људи неће и не треба да седе беспослени, машине не смеју ни једног тренутка стајати. Треба им плански и свима дати посла. Водити о њима рачуна баш као што се води рачуна, да важне радне екипе не седе беспослене. Машина, једна једина, је често цела екипа. Тиме се могу добити милиони првокласних радних часова одмах у почетку, кад је најважније. Тиме се могу извршити радови, које се досад нису могли или бар нису могли брзо и успешно извршити.

На крају још нешто за нас борце, чије оружје мало по мало има да се промени. Борбено ратно оружје, прелази постепено у борбено радно. И радно оружје води победи. Њега треба неговати, упознавати. Њега треба и волети, као што се воли пушка. Оно је оружје будућности. Оно ће донети слободу на економском пољу као што је пушка донела на политичком и националном.

В. Б.

Подигнимо наше стручно знање до максимума!

Будимо мајстори у свомо послу!

КЊИЖЕВНИ ПРИЛОГ

Они су свуда исти

Почетком 1944, када је уморни Београд већ осећао тутањ армије која ће му донети слободу, фашистичка штампа трубила је лажи о тобожњим масовним убиствима од стране Совјета у Катину и Виници, док се између нас шапутало сасвим обратно. Једна старија жена, суха, напаћена, обучена у црнину, која је била родом са Дрине, осмехну се на те приче, показа на чету углаћених Немаца који су марширали улицом са музиком на челу и рече, као за себе:

— Они су свуда исти!

Тада, 1944 нисам разумео ту горчину у њеним речима.

У рано пролеће 1945 пут ме је водио ка горњем току Дрине. После питомих проплака Србије, назирала су се каменита брда Босне.

Стајао сам на месту где је била сува граница Босне и Србије, која је ту померена још од анексије Босне и Херцеговине.

Предамном било је Вардиште. Срушена станица, срушени домови лево од пута, срушени домови десно од пута. Испред једне куће, једне од ретких које су остале читаве, четица партизана. Приђосмо им, били су то другови из Железничке бригаде. Како је пријатно наћи другове у туђем крају!

Домаћин, честита старина, Млађа Анђић, позва нас себи на каву и разговор.

— Ето, погледајте ову пустош, рече, још прошлог рата били су ту, проклетиње! Али сада се тек показаше у правој боји!

О, да, имао је Млађа Анђић право! Омладине у селу Вардишту нема! Све што у гору није отишло, побиле су те плавокосе убице у зеленкастим униформама.

Колико немих оптужби из тих порушених зидина и расутих гробова. И речица Рзав, која ту протиче, као да је умањила шум својих таласа док пролази кроз ту напаћену земљу.

А неколико километара даље био је стари град Добрун, раскрсница путева и поприште крвавих бојева Срба и Турака. Да би се избило на Дрину, требало је освојити Добрун, а тај се тврди град није лако предавао. Био је ту некада и манастир Крушево, који се помиње у народним песмама, од кога је остала до наших дана само црква у Добруну.

Да, био је ту, у питомој долини Рзава, град Добрун, био је ту вековима, док кроз њега нису прошли фрицеви.

Сада, оно што је црква била, то је метар зидина, а што се цамијом зове — гомила камена.

Пролеће, рано пролеће, обавило је зеленом травом прагове и рушевине домова мирних становника Добруна. А људи у Добруну нема, у Добруну све је пусто. Само неки усам-

љени гавран, тражећи лешине коња, залута у место што се Добрун звало...

Хладно поподневно, пролетње сунце просипало је своје зраке на оголели Вишеград, који смо око три сата по подне угледали са брда. Као да је све спавало. Вишеград, притешњен између Рзава и Дрине, није давао никакве знаке живота.

Спустили смо се до самог града који је језиво изгледао, нем поред Дрине, која је хучно протицала поред срушеног Соколовићевог моста.

У Вишеграду, сем две-три, нема кућа са крововима. Само голи зидови. Прошли смо пола Вишеграда док сретосмо прве становнике. Радост се угледала на њиховим лицима када су нас спазили.

— Ето, погледајте шта су урадили, рече нам једна старија жена. Када је завладала зима, да би грејали своје касарне у Сарајеву, дошли су овамо по дрва. У шуму за дрва нису смели, храбри фирерови гренадири!

— Дошли су у нас, наставила је, поломили кровове и повадили греде, поузимали дрвенарију из куће, повадили прозоре и врата и поскидали патос. Молила сам их, изроде божије, да ми оставе патос у једној соби, где бих са децом презимила. И ако је децембар био — ископаше ми патос испод ногу и истераше нас на снег!

Ах, гадови швапски, они су свуда исти, истребити их треба!

Сетих се тада речи, које сам 1944 чуо у Београду. Сетих се оне жене у црнини и осетих жаоку која је у њима била.

Да, заиста, они су свуда исти! Немац који је у Киркенесу сатерао становништво Норвешке, у рударска окна, да би потом спалио град Киркенес усред зиме, исти је са фрицем који узима кревет и патос и истерује децу на снег у Вишеграду.

Немац, који је убијао људе у Мајданеку, исти је са Фрицем који код Вишеграда у празне топовске чауре оставља донарит с капислом, да би убио чобанче које се буде с тим поиграло.

Немац, који оставља мину испод патоса у соби за становање, исто тако је убица као фриц, који, пошто је пождерао конзерву, пуни је стаклом, бодљикавом жицом и донаритом, да би таква једна направа начинила 60 рана једној изнемоглој жени у Вишеграду.

Није то војник био, који је у наше земље закорачио 1941! Не, то су биле хорде које су свуда оставиле речите трагове своје културе.

Наша срушена насеља, мостови и Дрина која се ваља преко тих гадних људских страсти, неписиваће им вечну оптужбу.

Они су, заиста, свуда исти!

Б. Г.

На срушеном ново

Високо на небеском своду, слично каквој великој ужареној лопти висело је топло пролетно Сунце, обилно засипајући млазевима својих умиљатих зракова уморну, снегом и крвљу натопљену земљу и позивајући све у нови, лепши и срећнији живот. На лаким крилима поветарца који је долазио од некуд са планине, обасјане сунцем дрхтале су голе гранчице дрвећа, спремајући се да се преобуку у зелено одело пролећа и мирис свога цвећа рашире далеко и широко.

Уз мукли бат уморних корака, топот коњских копита и шкрипу коморских кола, још не осушеном цестом уз набујалу реку која жури некуд у неповрат, креће колона уморних, на све спремних, на зло и добро готових људи. Као досадна коњска мува, после неколико неиспаваних ноћи, сан им је својим лепљивим пипцима затварао очи, али они су му се одупирали чврсто решени да што пре стигну до циља.

Циљ није далеко. На обронцима поред реке видела се мала варошица. чије су оштећене и разрушене кућице јасно говориле о томе, да је и овуда прошла немилосрдна и уништавајућа ратна неман. Некад је ову малу варошицу са другом обалом реке везивао гвоздени мост, чија поломљена конструкција стрчи високо на стубовима над набујалом реком као руке дављеника који тражи помоћ а помоћи нема. То је њихов циљ. Помоћи томе „дављенику“, на његовим рушевинама подићи нову конструкцију, повезати једну са другом обалом реке и тако преко те набујале реке, дивље и помамне реке направити несметани пролаз, отворени пут у потери за Швабама.

Опазивши циљ, срца су јаче закуцала, бат корака чвршће је одјекнуо, а душа је запенушила.

Ноћ је већ увелико разастрла свој тамни покривач. Срећни што ће већ сутра моћи отпочети са радом, ковачи новог живота легли су на починак. Док је тишину пролетне ноћи прекидало досадно зујање камиона, а свежи поветарац долетао од некуд са планине, играо се са немирним валовима реке, облетао око прозора, шумио кроз гранчице дрвећа и онда се опет губио некуд далеко, далеко, они су мирно спавали, одмарали се и сањали о свом задатку који ће упркос свим потешкоћама требати што пре извршити и на тај начин допринети не мали удео на олтар Слободе, за бољу и срећнију будућност свога народа.

Рад је отпочео. Тежак и напоран. Није лако савладати све потешкоће које леже на путу извршења тог колико год важног, још више тешког задатка.

Мост је разрушен, конструкција поломљена. Дубока и халапљива река прогутала је

већи део моста и својим незадрживим валовима моћним као лавина преврнула га као играчку.

И ако тешко, посао ипак напредује. Стотине вредних руку дале су се на посао. Материјал се прикупља. Организација рада је извршена и свако се са пуно воље и пожртвовања ухватио свог посла, настојећи да га чим пре изврши. Правилно разумевање задатка и важности истог, потпуно схватање шта значи извршити исти за одређено време, дало је тим људима ону надљудску снагу којом су они све потешкоће на опште чуђење свих који су посматрали њихов рад, лако савлађивали.

Леп је сунчан дан. Са небеских висина задовољно се смешка топло ужарено сунце посматрајући ове веселе раднике, ствараоце новог живота. Све је весело. Све пева. И људи и природа. Немирно и бунтовно шуми моћна река, лупају чекићи, стружу тестере, одјекује наковањ, шишти швајс-апарат, све се то меша, комеша се и стапа у једну моћну, веселу песму.

Посао је у пуном јеку, настаје такмичење. Ударна група друга Пухарића запањујућом брзином завршава сваки задатак и већ се хвата другог, који исто тако ударнички завршава. Друг „Мурга“ и Мравље са својом групом настоје да њима поверени задатак буде што боље и што пре завршен. Друг Петровић швајсер сатима виси на гвозденом костуру и шибан ветром уз шиштање швајс-апарата ради само да би омогућио несметани развој даљег рада. С њим је и друг Марјановић. Он ради и учи и на тај се начин спрема да на будућим задацима даде што више од себе на олтар домовине.

Тешко је набројати све ударнике. Њих има приличан број, а и дела им нису мала. Поштено су се они одужили домовини и народу, што им се никад неће заборавити.

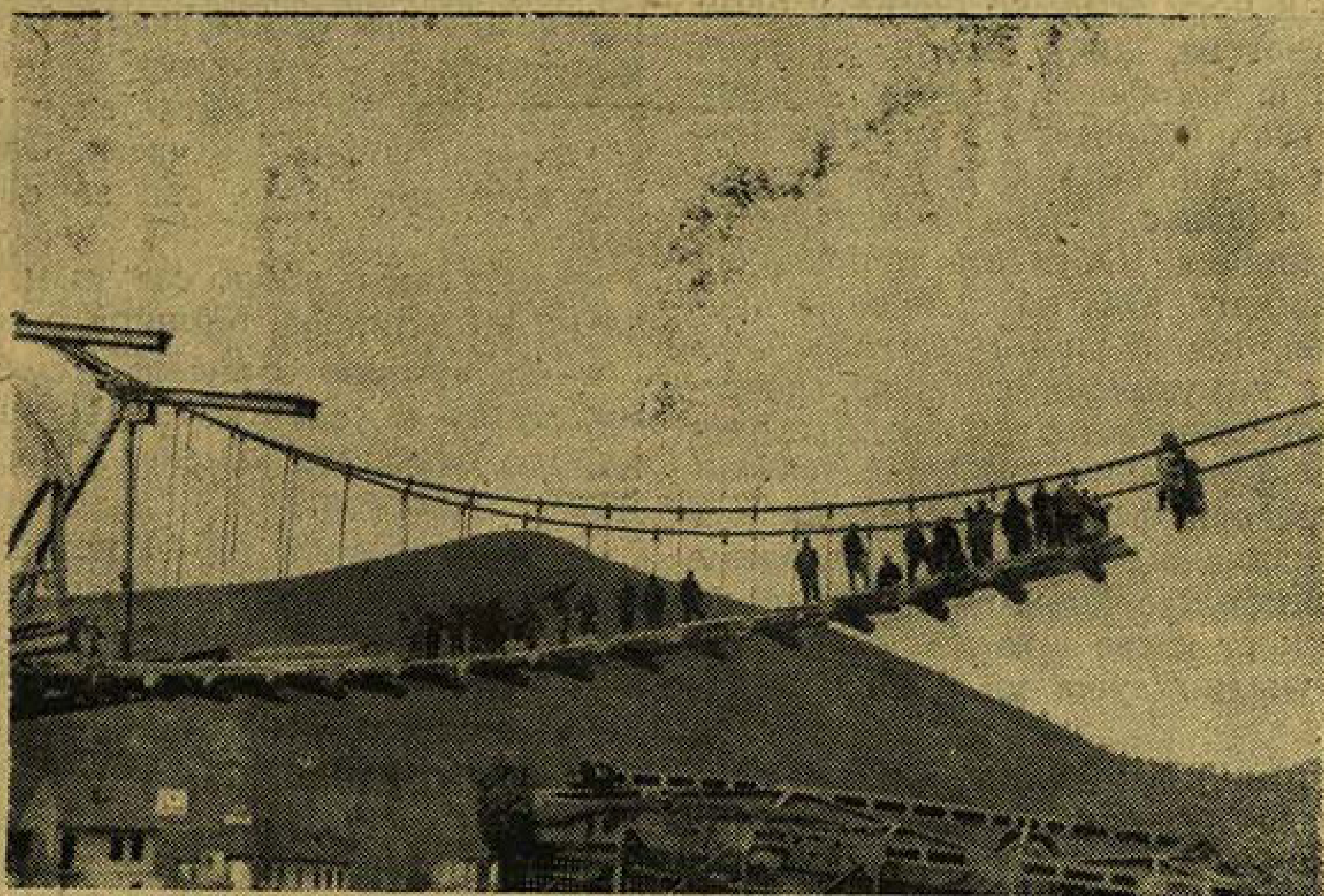
Поправљен је и подупрт оштећени део гвоздене конструкције. Премошћена је сломљена конструкција и тамо се већ свом својом белином блиста на сунчаним зрацима нови дрвени мост. Остаје још најтеже. Треба прећи провалију. Доле је дубока, немирна река, а горе плаво, високо небо. Заиста је тешко. Али то ударнике јунаке рада ништа не плаши. Навикли су они и на више потешкоће. Сви као један, са максимумом своје снаге и моћни као лавови бацају се на задатак. И ако тешко, конопци се ипак са успехом пребацују. Један, два, три... Четрнаест, сви су пребачени. Висаљке су стигле из „Вистада“ дрвени део висећег моста је готов и све чека да се монтира. Изгледа тешко, по некима и немогуће, али ипак се ради, направљена је висаљка која се причвршћује за конопце и друг Пухарић, Жи-

гић и Марковић полако се љуљају и причвршћују висаљке. Метар по метар, корак по корак, провалија се савлађује и ускоро ће преко несметано да пролазе не само пешаци и сељачка кола, него и тешки натоварени камиони. Пројуриће туда јединице наше моћне армије и као лавови истерати последње остатке швапских бандита из наше напавене домовине. Све ће бити весело, на рушевинама старог, блистаће се нови мост.

Освануло је дивно пролетње јутро. Небо је чисто. Сунце се задовољно смешка. Све се буди. Трава се зелени и плава љубичица подиже своју умиљату главицу. Ветрић харлија и освежује, а бистра река тече својим

иду да на свечан начин предају домовини плод свог ударничког осамнаестодневног рада.

И заиста. На улици поред искићеног моста, сакупила се маса света и војске. Музика је свирала, ориле су се песме и поклици, весељу није било краја. Велика, весела, напавена и измучена али ослобођена за навек, обасјана сунцем шаренила се гомила света и војске. Ређали су се говорници. Радо су слушани и често пута прекидани одушевљеним поклицима војсци, савезницима, слободи, Титу и његовим пионирима. Најбољи ударници изишли су пред народ, који им је честитао и засипао их цвећем. Омладина их је

током. Освежени сном, спремни за рад, као пчеле из кошнице кад полазе на сакупљање меда, излазе из касарне ударници, војнички радници. Трубач је дао знак и они се постројавају. На челу је музика и весела колона под кораком креће кроз разрушену али веселу варош.

Куда, на посао?

Не, задатак је извршен, они нису спавали, они су радили и плод њиховог ударничког пожртвованог рада јесте нови мост на рушевинама старог.

Па где иду?

Иду на свечаност. Иду тамо где ће се заједно народ и његова војска састати и славити своју заједничку победу на пољу рада,

китила и даривала марамицама. То се њихов народ њима одужује и честита им на ударничком раду, којим су они доказали да припадају најбољим синовима ове земље и народа. Одушевљењу није било краја. Оно је расло и ширило се као што расте моћ и снага наше војске, срећа и задовољство нашег народа. Све је весело. Војска, народ, омладина. Све то пева њихову песму, допуњује и даје јој величанствеџији изглед.

Песма и весеље, шум реке, мелодија музике и звук авионских мотора све се то меша и стапа у веселу песму, весника слободе, нових напора и рада, али лепшег и срећнијег живота.

Станко Штетић

Наоружавајмо се знањем јер је то наше најбаче оружје!

Сусрећ са полимским пионирима

После тешког четворогодишњег заробљеничког живота, после свих мука и страдања, ево ме опет на слободи. Ево ме у ослобођеној, новој и великој отаџбини, која је искована и створена херојском борбом наших народа. О, како сам радостан и срећан што сам се ишчупао из поганих фашистичких жвада, те могу да видим овакав величанствени размах новог стварања, новог живота. Јесте. Земља је разорена. Свуда још крваре отворене ране. Штрче огореле и порушене зидине градова и села. Али дух и снага којом се одликује нови живот савладаће све тешкоће. Снага која је на својим леђима носила и носи огромно бреме у овом сукобу двеју светова, двеју идеја, је наша омладина. Она је несебично ушла у неравну борбу против свих непријатеља човечанства, против насиља и угњетавања, против фашизма. Та снага и данас врхуни и издиже се изнад свих тешкоћа. Обухвата и прекрива целу нашу отаџбину. Котрља се и ваља преко наших поља, порушених градова и села дуж разорених комуникација. Свуда, дигући новом снагом нови живот. Тамо, где ратно попрште још мирише барутом и тешким рвањем, где трагови фашистичке звери још бејаху свежи издизаше се симбол правде и слободе. Тај симбол је једино био кадар да сломи кукасти крст и све што је са њим повезано. Он је упалио душе милиона и показао прави пут.

Тако, пролазим Лимском долином, која беше сведок праве пустоши и разарања. Хиљаде радних руку лечаху ране свога краја. Омладина се беше сврстала у један јединствени фронт, стисла у једну јединствену песницу са којом издизаше тешке чекиће, лопате, будаке, разбијаше гранитне стене. Под њиховом снагом дизаху се мостови, друмџви, насеља. Мали пионири са пе мом и весељем, организовани у своје ударне бригаде, помагаху. Својим малим испуцалим ручицама превртаху тешко камење. Помажу друг друга. Гураху тешка колица и претураху земљу. Покрај зеленог Лима личили су на мраве, који вуку неколико пута веће бреме од своје величине. Сви знађаху зашто раде и за кога раде:

— Ми смо Титови пионири. Нама није ништа тешко, јер знамо да ћемо помоћи да цада буде брзо готова, а онда ће бити жита. Неће нико бити гладан. Ми знамо да ће овим путем забректати тешке машине, натоварене храном и другим. Овако радећи помажемо и нашим борцима на фронту. Овим

ће путем и за њих да се вуче. Чули смо, а и верујемо да тамо мисле о нама. Знамо да у нашим кућама неће дуго горети луч, већ да ће и овде заблистати жаруље, електрика. Ми нећемо дуго живети са стоком у истом савраду. Израдићемо светле и лепе домове и одвојићемо их од штала. Убеђени смо да ће све бити добро.

— Добро. Ко вам је то тако лепо причао о свему. Ко вас је то тако учио?

— А, богати откуда долазиш ти, те како питаш? Ми мислимо да си ти партизан.

— Издалека, из ропства моји јунаци.

— Е, зато ти тако питаш! Па овде су били партизани, они су нас учили. Ето откуда знамо. Зар ти тамо ниси чуо за њих и за борбу, која је овде била, пита један мали пионир, спустивши колица за часак. Овде борба никад није престајала, ево за ове четири године.

— Чуо сам и добро све знам, али сам хтео да ми ви најмлађи, пионири о томе говорите.

— Ти нас много питаш и сметаш да радимо, љутну се један мали. Видиш колико још има да очистимо камена. Ово смо све од јутрос очистили.

Јарак, у дужини од 40 метара био је потпуно чист и као да се одмараше под топлим сунцем, насмејан и весео, што су га све младе снаге избавиле тешког бремена

— Добро, добро! Ево идем, а ви радите, па ће брзо камиони са житом. Само се још на ово чека.

— Па ти рамљеш! А још ти је далеко. Иди, ено горе код наше куће. Знаш што ће бабу бити мило. Мој је брат партизан, у Ударној санџачкој бригади, вели једна пионирка, муслиманка.

— Не, не хвала. Мајка ме чека, већ ево четири године. Хоћу да је обрадујем. Поздрави баба.

— Е, па ела. Боже што ће се обрадовати...

Дише пролеће. Лагано се провлачи, као мирис нежне девојке овом узаном питомом долином. Сунце се издигло и расуло своју животворну снагу на пробуђену природу. Зелени Лим се ломи, мумла и брекће, као неко тешко чудовиште. У његове дубоке и пенушаве вртлоге, скотрљава се бело камење, што га обухватаху наши пионири, наша омладина крчиће себи широки и сигурни пут, у бољи, срећнији и веселији живот.

Капетан Драгиша Маџгаљ
I батаљон

Из ненаписаног дневника једног пољопривредничког комесара

Једног дана, септембарског или октобарског, сунчаног или облачног, не сећам се више, путовао сам за Д. В., да примим дужност заменика комесара чете. То ми је прва функција у војсци, после једног кратког курса. Комесар треба бити отац и мајка — душа чете, слушао сам више пута од старијих другова, али како се то постиже — то ми није нико рекао.

Путовао сам са једним другом, но иако сам иначе био разговорљив целог пута сам био замишљен. Страховао сам. Да ли сам дорастао тој дужности. Како ће ме у чети примити? И стотину других питања искрсавала су преда мном целим путем.

У Д. В. сишао сам са воза и несигурним кораком упутио се касарни где је био батаљон. Поздравио сам се са комесаром батаљона старим знанцем, који ме одмах одвео у чету, кратко упознао другове са дужношћу коју ћу обављати, мојим именом... и оде оставивши ме самог са борцима у соби. Шта да им кажем и треба ли уопште нешто рећи, јер људи ме гледају очекујући нешто од мене. Почех се узнемирено обртати по соби... нађох један угао празан... идем њему, торбу треба да скинем, ћебе, пушку. Леђима сам окренут борцима, не чујем ни гласа, осећам да су све очи упрте у мене. Зашто не говоре, певају или било шта да раде.

Командира и комесара нема, на курсу су, чета је пре прет дана формирана.

Очајан сам, не могу никоме у очи погледати. Сео сам на ћебе и узео торбицу, почео превртати по њој. Извадио сам три свеске пуне прибележака. Прва тема „развитак друштва“, но ту не пише шта да сад радим. Један друг при поласку саветовао ме: „Настој да те другови заволе“. У белешкама са курса тога нема.

Да ли борци примећују моју збуњеност?

Настављам са претурањем торбице, правим се страшно заузет неким важним послом. Вадим свеску и преписујем неке безначајне ствари.

— Друже комесару!

Да ли мене зове? На такав позив још се нисам одазивао, то је први пут.

Полако дижем главу.

Пун крупан, о појасу реденик са којег више неколико бомби. На глави шубара. Лице пуно, готово округло.

Дошао је к мени и сео.

— Друже комесару ти ћеш сада бити код нас?

— Да.

Остали другови слушали су пажљиво сваку реч нашег разговора и један по један примицали се нама док нас не окружише.

— Одакле си ти друже? — упитах га.

— Из Горњег Малована, Купрешанин.

— А како ти је име? — настављао сам већ охрабрен.

— Је л' мени? Зарија — Бајло Зарија.

Извадих кутију са дуваном, понудим прво Бајла па остале... и кутија за час остаде празна.

Сад већ познајем по имену скоро целу чету, знам колико који вреди, шта мисли. Ту је Зобеница, Војновић, Бајло, Малбашић и остали.

Дивни су то људи. Окупљају се око мене као пилићи, а ја им причам о свему. Слушају ме пажљиво.

Зобеница се разболео, помажем му у свему. Бити рањен или болестан у војсци где није мајка, тешко је, али ту сам ја његов комесар, ја ћу му је заменити. Ноћу пазим да се не открије, дању му кувам чајеве. Ослабио је много.

Долази нам из магацина нешто одела и обуће, треба поделити. Нема за свакога, морам дати онима којима је то најпотребније. Станко Банија ми је потпуно бос, њему треба дати свакако. Обилазим их све, сваки део одела гледам и ципеле, не смем да испаднем према некоме као маћеха.

Сви су они моји! Ја их све волим!

Паја изгледа најнедисциплинованији, воли да се извлачи, то иде на штету осталих, треба да му посветим више пажње. Често говорим са њим о томе како треба заједнички са осталима да суделује у раду. Поправиће знам ја то, има он и добрих црта у свом карактеру.

Једног јутра остао сам нешто дуже на свом лежишту, доцкан сам легао, читао сам. У полубудном стању чујем како ме један полако буди, али га Зобеница опомиње „Пусти га зар не видиш како слатко спава“. И прихвати моје смакло ћебе да ме боље покрије.

— Добар је човек овај наш комесар.

Мени нешто у грлу застаде, загрцнух се. То је мој први успех, први резултат рада.

И. Б.

КУЛТУРНИ ПРЕГЛЕД

Вукова реформа језика и правописа

Један од наших најзначајнијих реформатора из књижевне области, јесте свакако Вук. Он припада једној од најбољих српских генерација. И док су се људи из те генерације борили „за крст часни и слободу златну”, други гледали да на дипломатском пољу обезбеде српском народу бољу и срећнију егзистенцију, дотле је Вук извршио велике реформе језика и правописа, и на тај начин утврдио основ народној књижевности.

Пре Вука постојао је прави Хаос у погледу књижевног језика. Није био у употреби само један језик, који би се сматрао књижевним и којим би писали сви књижевници. Дела су писана свакојако.

Наравно да у то доба књижевност није напредовала. Њу је кочио само језик. То доба када се није знало којим језиком треба писати, тај хаос књижевног језика окарактерисан је овако: „Ако не знаш српски, метни словенски; ако не знаш словенски, метни српски; ако не знаш ни словенски ни српски, стави оно што ти падне на ум”. Као што видимо, био је у употреби и рускословенски, старословенски и народни језик. У оваквом стању књижевност је осуђена на застој, што је нешто најгоре. И док су други народи напредовали у овом погледу, јер су имали један утврђен језик, наш народ без овога, као што рекох, осуђен је на застој, односно наша књижевност као да је у тим моментима обнављала своју прошлост.

Вук, увидевши значај језика за развитак књижевности, увидевши да су у једној држави непотребна три језика, јер често пута језик може бити кобан за национално јединство, предузме борбу за језик. Узевши све ово у обзир, Вук је хтео пошто пото своју основну замисао да оствари, то јест да народни језик уздигне на степен књижевног. За народни језик узео је босанско-херцеговачки односно екавски дијалекат, јер је сматрао да је језик у том крају најбољи и најчистији а дијалекат естетски леп. Као што се у свим пословима, поглавито на велике реформе наилази на велико негодовање, на једну уобичајену опозицију, тако исто и Вуков рад није био свима добар. Тај посао за остварење највишег књижевног идеала, заузео је ову Вук ву делатност читавих педесет година, јер су сви Вукови последњи предлози наилазили на отпор, па ипак је Вук своју замисао успео да оствари.

Али Вук није могао да уздигне народни језик на степен књижевног тек онако. Он је увидео да се без једне добре граматике не могу поставити основе једном народном књижевном језику, па и њу пише, дајући на тај начин драгоцене податке за синтаксу и незаменљиве граматичке облике. У остварењу сво-

је замисли, а за добро народа и напредак књижевности, као што видимо, он ради. Пише и први српски речник и издаје га 1818 године. Додније штампа и други, али много већи, опсежнији. Најзад, да би доказао да и народни језик може бити и књижевни, преводи — завет.

Он је несумњиво и један велики правописни реформатор. Наиме, избацио је она слова чији се гласови нису употребљавали, а увео слова чији су гласови били у употреби. При томе је увео шест нових слова. Створио је фонетички правопис чије основно начело гласи: „Пиши као што говориш, а говори као што је написано”. Колико је наш правопис добар, може се видети из овог примера. На једној утакмици за најбољи и најлакши правопис, пласирала су три као најсавршенији, и то: бугарски, руски и српски. А међу њима наш се показао као најбољи.

Ако упоредимо фонетски правопис са етимолошким, моћи ћемо запазити извесне разлике. Док је у фонетском правопису једно слово за један глас, дотле у етимолошком за један глас потребна су два или више слова. Поред тога у етимолошком правопису води се рачуна о корену, а у фонетском не. Фонетски правопис, који је Вук увео код нас, најсавршенији је правопис, јер савршеност једног правописа цени се по његовој простоћи писања, а не по сложености.

Али поред свег плодносног рада, поред рада чије се последице могу данас најбоље запазити, Вук је ипак имао противнике. Најглавнији његови противници беху свештеници, јер су га сматрали за католика, а према томе и сав његов рад католички. Власти гоје га нису могле трпети због његових слободумних идеја и књижевници који су у Вуку гледали једног неквалификованог човека; па ипак Вук је победио. Његов рад и он били су уопште признати.

Уневши ове реформе, књижевност је добила једну добру основу на којој ће њен рад базирати. За зграду наше књижевности, Вук је нашао одличан материјал, уравао земљиште, ископао и поставио темеље, и сам подигао неколико високих зидова и делова. После њега посао је био необично олакшан, пречишћена азбука, упрошћен правопис, израђен језик са толико чистих књижевних особина; неколико крупних књижевних особина; неколико крупних послова мајсторских и за углед свршених, претстављао је утврђену стазу, по којој се могло ићи даље. И људи са књижевним способностима похиташе на њу са великим одушевљењем.

Вуковом делу тешко је наћи равна на књижевном послу људског рада.

Осврћ на „Осврће“ на штампу

Несумњиво је да је штампа у нашој бригади коракнула напред. Почела је да се развија, имајући услове за и даље напредовање.

Први батаљон је издао четврти број свог месечног листа, четврти батаљон други, а трећи батаљон први број. Прве тешкоће су преброђене, показале су се добре и рђаве стране, извесно искуство је стечено.

У вези са тим изашао је у „Инжењерцу“ чланак: „Осврћи на штампу“, који је требао да буде приказ, критика листова наше бригаде.

Ма да се у почетку чланка тврдило да ће се критички осврнути, у ствари то је био директан напад на целокупну штампу, истицања једино негативних особина листова. Читалац чланка добија утисак да је штампа у нашој бригади на најнижем ступњу и да је постављена на скроз погрешне темеље.

Питам се да ли је све то и заиста тако. Ствари се не смеју посматрати само споља и то површно. Потребно је удубити се, ући у њихову суштину, па тек онда доносити конкретне закључке. Поред тога мора се водити рачуна и о условима, околностима, под којим се ради и ствара.

Сматрамо да је то потребно, због тога што се правац, специјално нашег листа, коси са схватањем критике у поменутом чланку. Наше мишљење да лист треба да буде сретство којим ће се подићи духовни ниво другова, један беоцуг у ланцу за културно-просветно изграђивање. Омогућавање што већем броју другова да њихови чланци уђу у лист и тиме повећа интерес за лист и код њих самих и код осталих.

Ето због тога наш лист нема довољно „живахности“. Ми нисмо учинили да он буде затворени круг где ће се омогућавати једном уском кругу људи који су довољно

изграђени и писмени (најчешће због свога школског образовања) да се једино они развијају. Њихови чланци, због бољег стила, због лакшег избора мотива, због могућности стављања на хартију свих доживљаја свести били би једини чланци који би задовољавали и који би омогућавали да један лист буде на завидном нивоу.

Зар је нама потребније да стварамо: „новинаре који треба да су данас, сутра ствараоци будућих новина“, или да имамо за циљ искорењење неписмености и скидање копрене незнања нашег народа. Ето због тога наш лист није неки забавник или шаливи лист који ће бити и живахан и који неће „деловати суморно“ да се „може читати од првог до последњег чланка, а да се не испушта из руку“.

Из тог разлога одбијамо са себе атак на другове одговорне за штампу, они нису новинари... недовитљиви су... без иницијативе... не удубљују се...

Да ли они треба да буду организатори тога сектора рада, уредници листова, коректори чланака, штампари, књиговесци или професионални новинари, који ће „летети“, слушати како живо раде све чете, батаљони, како се фронт бори, како дише цела Југославија.

Бојимо се да тако многострани, само неколицина људи учинила од листа да он буде плод рада само петорице-шесторице, чиме би он промашио своју праву сврху.

Један објективан критички осврт, требало је да констатује да је штампа у нашој бригади млада, да је тек почела да се развија, и да би јој требали, водећи рачуна о томе, указати подршку и помоћи како би што лакше извршила свој задатак.

С. Павловић

РАЗНО

Моје ослобођење

Померанија. Пустим пољима шиба ледени ветар. Ковитла се и ваља голом равницом, засипајући снежном прашином, суха јадовита мећава. Завејава, мрзне се. Ништа се не види ни чује, сем негде у даљини, са истока тутњи потмула топовска грмљавина. То се котрља огромни ватрени ваљак моћне Црвене армије. Дрхти земља. Трепере шћућурене дрвене бараке. Наша тајна радио станица даје узбудљиве вести. У нами пламти радост. Ређају се дневне заповести маршала Стаљина: Варшава, Краков, Лођ, Бидгошћ, Торн

итд. У снегом завејаном логору, у бодљикавим жицама, у малим дрвеним баракама са замрзнутим прозорима влада радост, усхићење, узбуђење. Заборавља се и глад и зима и свака оскудица. На скицама се повлаче црвене линије. Бележе се покрети армије ослободитељице.

Путевима се вуку тужне, замрзле колоне окупаторских избеглица и њихових слугу. Бежи фашистичка звер остављајући за собом смрдљиви, разбојнички траг. Бежи у своју мрачну јазбину из које се више никада

неће извући. Мраз не попушта. Снег завејава. Шкрипи и пишти ињем окићено борово грање. Јата гладних врана слећу на коровине и угинулу стоку и коње покрај пута. Сви се надамо да неће имати времена и могућности да нас одвуку. Али гле! Паде наређење за покрет. Неки су то и тражили. Молили логорске власти да их што пре уклоне из „опасне“ зоне. То су „дандаре“. Народни издајници и злочиначке четничке војводе не желе слободу која долази са истока, коју доноси Црвена армија.

Узбуркао се логор. Немир влада, а мраз стриже, снег засипа. Морало се поћи. На челу су „Дандаре“. Они грабе што игде могу да би што даље побегли од слободе, од Црвене армије чија нас грмљавина прати. Немачки официр их похваљује и истиче за пример нама, који радимо да што више успоримо кретање, да саботирамо. Чујемо како нас слобода прати. Очекивали смо је 4 године и то баш ову са истока, ову целог човечанства, ову која раскида и руши бодљикаве жице. То је оно што смо желели, о чему смо сањали, због чега су нас издајници прогонили и злостављали из логора у логор из жица у дупле жице, из бараке у бараку.

Зимски дан, без сунца, мрачан и уочен. Отегла се жалосна, изморена, исцрпена колона заробљеничка, праћена хитлеровцима кроз снежне померанске сметове. Потсећа на Наполеонов слом...

Ноћ је. Још се вучемо. По неко грицка кору смрзлог хлеба или пуши четвртину. Претурају се санке. Псују Швабе. Лају пси. Завија ветар. Шкрипи снег. Тако докотрљасмо до првога преноћишта. Огромни логор пољских ратних заробљеника, скоро је пуст. Пољаци су били већ одвукли. Остали су само они који су се сакрили, болесни и изнемогли. Распоредише нас по хладним и снегом завејаним баракама.

— Одморићемо се мало, а онда бегство по сваку цену, велим другу који до мене лежи. Кад то нисмо могли учинити раније сад морамо. Сакрићемо се у овом лавиринту пустиг логора. Фашисти неће имати времена да нас траже и пронађу. Чујеш ли како беже. Оно лупају и јаучу њихове колоне, измешане с избеглицама, које хватају маглу. Жуковљева армија је од нас око 40 км. Она ће брзо овамо.

— Шта да радимо? Швабе су збиља наредиле покрет. Веле да ће употребити силу. Већ су неке искундачили, а једног ранили. И псе су пустили. Влада мишљење да нико не иде већ да лежимо као болесни.

Чује се псовка непријатељских патрола које јуре по логору.

— Брже, ево их. Бежимо у ону изгорелу библиотеку. Тамо је лом. Врло подесно за наш циљ.

У суседној соби чује се „Лос“. Већ смо напољу. Кроз мећаву и намете стигосмо у

огромну просторију бивше библиотеке. У гомили огоретина, међу међу мрачним не догорелим преградама и орманима смо се сакрили. Мрзне. Дрхтимо од зиме. Полако одмиче дан. Напољу још јурњава. Патроле са псима претражују. Чују се псовке: лос, вег, швајнерај...

Негде далеко грувају топови, једна патрола навири на широм отворена врата. Нешто промрмљавши оде. Смрква се. Тајац. Снег и даље завејава. Неко шапуће. Још се неко сакрио. Још је неко умакао из страшних чељусти фашистичке звери. Остали смо! Оно што су могли сакупити потерали су.

Са још два друга који изникосе из подземља одлучисмо да одемо у неку бараку.

Ноћ је. Замрачење. У пећи пуцкета ватра. Откривљујемо се. На реду је опет црвљива попара. Срећом те се ништа не види. Негде у даљини завијају пси. Немачке колоне и даље беже. Њихови мотори бесомучно лупају и завијају. Све се слива у један очајнички ропец, у једно пропадање...

Јутро је. Напољу тишина. Снег завејава. Појављује се жагор Пољака, који су избегли одвлачење. Швабе су још ту и они излазе на апел. Али су они „наши“ отишли. Од ових нема опасности, рече неко од другова. Ипак се морамо још крити. Још није криза прошла...

Чујемо да је остало још другова прикривених на разне начине. Полако се излази из подземља. Одмах се повезујемо и организујемо. Али још је стража ту. Непријатељске разбијене јединице измешане с избеглицама и даље беже. Челични ватрени ваљак Црвене армије све је ближе и ближе, а и логорска стража је киднула. Остали смо у ничијој земљи. Фронт је још доста далеко, а непријатељски заштитни положаји још су свуда око нас. Још се вуку његове разбијене заштитнице. Немцима се приказујемо да у логору влада зараза. Наше патроле извиђају на све стране. Долази се и до хране и воде. Тако успевамо да се одржимо и сачекамо ослобођење.

И ноћу 4/5 фебруара, у моменту када је требало да логор буде обасут артиљеријском ватром, наша се патрола пробија и хвата везу са трупама братске и храбре Пољске армије, која у саставу моћне Црвене армије оперише баш на овом правцу, чистећи своју отаџбину од фашистичког гада. Тако се врши опкољавање логора. Пуцају мрске, ропске жице, а улазе наши ослободиоци.

Свечан и величанствен моменат. Одушевљење, грљење и љубљење. Сузе радоснице блистају у очима бивших робова. Честита се поновно рођење. Нови живот.

Пролазећи кроз редове Црвене и Пољске армије довољно је било да кажемо да смо Југословени и да настану одушевљени поклици: Маршал Тито! Партизани! Наша бра-

ћа! Друга нам легитимација није требала. Херојска борба нашега народа кроз четворогодишњи партизански рат чула се широм света до најзабаченијих засеока. Борбе наших партизана служиле су за пример. Мар-

шал Тито је омиљен и познат код бораца славне Црвене армије, као и код својих партизана.

Маџаљ Драгиша,
капетан I батаљона

Повраћак у ошацибину

Прошле су четири тешке године, године робовања у канцама одвратног фашизма, који је тежио да сломи и потчини себи не само тело, но и дух својих робова. У овоме није никад успео!

Иако је свим научним методама фашистичког тиранства ометао културни рад у логору, наш дух се није подао немачкој пропаганди. Логорске немачке власти, у сарадњи са нашим издајницима, покушавале су на све начине да сломи нашу моралну снагу, стварајући чак и казнене политичке логоре и претећи уништењем. Али јуначка борба наших херојских партизана и народно-ослободилачких бораца стајала је увек пред нашим очима, нападала нас снагом и помогла нам да све издржимо. Сваки њен успех охрабривао нас, потврђивао да стојимо на правом путу, давао нове снаге; нов полет.

И ми нисмо губили време. Радили смо, читали, дискутовали; борили смо се са логорском реакцијом; борили смо и за савести заведених људи; спремали смо се да корисно послужимо препорођеној, напаћеној отаџбини. Иако физички нисмо учествовали у борби у земљи, духовно смо били заједно са јуначким борцима и са нестрпљењем смо чекали час ослобођења, да би своје снаге ставили у борбу за уништење фашизма и у службу напаћеног народа.

И, најзад, тај час је куцнуо. Брзо надирале херојске Црвене армије приморало је Немце да наш логор хитно евакуишу на запад. Армија маршала Жукова брзо је напредовала кроз Померанију. Сакривени радио-пријемник помагао нам је да се оријентишемо... Мали напор, изванредан ризик и... једној већој групи другова успело је да се одвоји од немачких стражара и у згодном тренутку да се нађе код предњих редова Црвене армије.

Слобода! Дуго и жељно очекивана слобода!! Шта је лепше и драгоценије од слободе у животу човека!!!

Црвеноармејци и Пољаци прихватили су нас раширених руку. Довољно је било рећи да си Југословен, па да све добијеш, да будеш услужен као најмилији гост, најближи друг. Сваки од њих хтео је да нешто учини, да нахрани, поклонити звезду са своје капе...

— „Ват и хороше. А теперј домој, к својим, к Маршалу Титу. Они нам храбро борјатеја“...

И почео дугачак али радостан пут. Сваки окрет точкава приближавао нас је драгој во-

љеној отаџбини, одјекивао у срцима, пунио груди неизмерном радошћу. Прошли смо порушену Пољску, попаљену и опљачкану Украјину, Румунију. Са нестрпљењем смо очекивали прелаз на нашу земљу. Те ноћи нико није спавао. Свако срце јаче је куцало, а поглед се упињао у тами... Од узбуђења су сви ћутали.

У три сата ноћи стигли смо у Вршац. Осветљени перон пун света. Ту су грађани, борци, сељаци из околних села, жене, девојке, деца. Сви су раздрагани, сваки хоће да угости пићем, храном, цигаретама... Први додир са нашим људима у већ ослобођеној земљи! Он нас је охрабрио, улио нам нову снагу и веру у себе. Осетили смо да су нас примили као своје, да нас дугачке четири године нису раздвојиле, већ још више зближиле...

А после тога све се одиграло као на биоскопској пантљизи... Свака и најмања станица пуна народа. Одушевљење, пољупци, загрљаји, сузе радоснице, распитивање и препричавање, говори, песме, музика. Вагони затрпани храном и поклонима. И тако све до Београда. Најбогатија фантазија не би могла измислити нешто бурније, лепше, радосније.

За нас је било најдрагоценије сазнање, да нас народ прима као своје синове, да наше патње и наш рад у току дугих тешких година није био узалудан, да нас чекају, на нас рачунају, да ми можемо бити од користи нашој напаћеној земљи и народу.

Тежили смо да се што пре укључимо у општи рад. И маршал друг Тито изашао нам је у сусрет: после краћег осуства ради виђења са породицама, добили смо распоред по разним јединицама нове, овенчане славним бојним успесима, Југословенске војске.

Ја сам одређен у IV батаљон I Инжењерске бригаде. Примили су ме и официри и борци врло радосно, другарски. Од првог тренутка осећао сам се као у својој породици, као да сам већ одавно у овој средини. Свуда видим другарство, искреност, прекаљеност, вољу за рад. За ових неколико дана много сам научио.

И једина ми је жеља да што пре и што корисније употребим све своје снаге и знање за општу ствар, да дам све од себе.

Капетан Рушанов Никола,
IV батаљон

Нешто о свесности

Данас, у доба стварања наше нове државе, врло често се срећемо и наилазимо у разговору на реч свест. Да се упитамо ми, другови, шта је то свест. Да уђемо мало дубље у суштину ствари, и да разјаснимо појам те речи. Ако смо свесни циља у животу, ми посматрамо трезвено и реално све догађаје који се збивају око нас. Стојећи на таквом становишту, тежимо да се уклоне све грешке и недостаци, који ометају правилан ток догађаја. Без чврсте свести нема правде и истине. Несвесно друштво, а такође и народи морају да пропадну и никада не постижу позитиван и правилан резултат. Тако је и са војском, ма како да је наоружана, ако није свесна своје борбе, мора да изгуби. Свест је најјаче наоружање људи. Зато ми, другови, војници ЈА морамо настојати да очеличимо нашу вољу и подигнемо нашу свест на што виши степен, јер ћемо таквим наоружањем створити чуда и дефинитивно победити.

Нека нам послуже као пример наши другови, стари борци, који су повели ову народно-ослободилачку борбу. Супротставили су се тако рећи голоруки, надмоћном и добро наоружаном непријатељу. Међутим, и поред свега тога, били су надмоћни у једноме, чиме су победили најсавршенију ратну технику, носили су у себи оружје које ни најјачи непријатељ није могао уништити. То њихово моћно оружје била је висока свест о праведној борби, и чврста воља за победом над непријатељем. Ништа их није могло скренути са правога пута, пролазећи кроз све муке и невоље, низали су победу за победом. Данас, ми јасно видимо крајњи успех, који су постигли својом несаломљивом вољом. Ето, шта постиже једна војска свесна и одлучна. Ми другови, нови борци ЈА, дајмо све од себе, и немојмо заостати за овим светлим примерима. Дајмо све од себе да бисмо потпомогли ову борбу и коначно уништили фашизам.

Будимо свесни слободе која наступа.

Милан Јовановић,
I батаљон

Наш гњурац при раду

У нашем раду на мосту поменути су многи ударници и похваљени многи наши другови. Вредно је такође истаћи и ударнички и веома користан рад наших другова гњураца.

Често пута су они гњурали под веома неповољним приликама пожртвовано радећи и дајући све од себе. Својим радом су много допринели, нарочито се истичући у отклањању подводних сметњи и минирање под водом. Без њих би нам рад био веома отежан. Зато сматрамо да и њима треба овом приликом одати пуно признање и похвалу.

Мало хумора

Јављамо свима пријатељима и познаницима прежалосну вест да је лист „Техничар“, после другог броја мучног живота, просто напросто цркло. Овоземаљске бедне остатке, неколико добрих шала на наш рачун, ухватила је наша тупа удица на Дунаву. Главни уредник листа, мали батица, који је марљиво неговао лист, разболео се од „леноститиса“ и тешко да ће остати жив. Иза себе остав-

ља: једну оловку, два пера, нешто мало мастила, неколико табака хартије и своје кратковиде цвикере и „из свог ока брвно“. Молимо будућег уредника листа IV батаљон да покупи заоставштину да нам не смета. Сећање на њих сачуваћемо у пријатној успомени. Саучешће прима Мића новинар.

Проп. отсек

Наш мали лексикон

В

Вазал клетвеник, кнез (владар) подређен или зависан другоме кнезу (владару); поданик; вазална држава: држава која је силом зависна од друге, веће, економски, политички.

Вакуум празнина, празан простор, безваздушан простор.

Вандализам дивљаштво, дивљачка страст за рушењем уметничких предмета и др.

Варијација промена, мењање.

Вегетација живот и растење биљака, биљни свет.

Верзиран упућен у нешто, искусан, обавештен.

Верификација проверавање, овера, утврђивање истине.

Ветеран стари, ислужени војник, нарочито онај који је учествовао у рату.

Ветерина наука о марвеним болестима, марвено лекарство.

Вибрација треперење, таласање.

Визија виђење, привиђење, уображена слика, опсена, утвара.

Вијадукт мост изнад долине, пута, баровитог места и сл.

Визирати нишанити, гађати, узети на нишан.

Виртуоз човек који је у некој вештини или уметности достигао савршенство.

Виталан животни, који се тиче живота.

Витамици разне хранљиве материје, веома потребне за исхрану организма; налазе се у већини свежих животних намирница.

Вулгаран прост, низак, простачки.

Вулкан место на земљи, где је она толико дубоко отворена, да из њене вреле унутрашњости избија на површину топла пара, гасови, врућ пепео, усијано камење и растопљене стене.

Г

Гарнизон посада, војска која борави у једној вароши; варош у којој борави војска.

Геније човек изванредне, натприродне и урођене снаге духа.

Географија земљопис; наука о положају, кретању, величини, облику и животу земље.

Геодезија земљомерство, картографско приказивање површине земље појединих њених делова.

Геологија наука о постанку, саставу и грађи наше земље.

Геометрија део математике који проучава особине и међусобне односе просторних облика, тј. геометријских тела, површина, линија и тачака.

Геополитика разматрање политичких питања са географског гледишта, имајући у виду целу земљу; наука о утицају спољне природе на друштвени и политички живот.

Герила начин појединачног, покретног ратовања, где се народ, удружен у мање чете, одупире спољњем или унутарњем непријатељу.

Граматица наука о језику и његовим правилима и законима.

Графика вештина писања, цртања, сликања; поступак при умножавању књижевних и уметничких дела.

Гро главни дио, највећи део нечега, главнина, већина.

Д

Дактилограф онај који пише на писаћој машини.

Дарвинизам учење славног природњака Чарлса Дарвина о развитку и преображају у животињском и биљном царству. Све врсте у органском свету су се развиле, без икаквог спољњег утицаја, једне из других, у борби за опстанак, природним одабирањем и прилагођавањем околностима у којима су имале да живе и са којима су се морале борити.

Дебата борба речима, расправљање, препирка, расправа.

Девалвација смањивање номиналне вредности једне врсте новца; потпуно повлачење једне врсте новца.

Дегенерација изрођавање, изметање, изопачавање, опадање, кварење.

Деградација лишавање чина (по казни) унижење.

Декаденција опадање, пропадање, распад.

Декларација објава, објашњење; излагање, нпр. неког закона.

Декорација украшавање, кићење.

Декрет одлука, решење, наредба власти.

Деликт иступ против закона, преступ, злочин.

Демагогија вођење народа; заправо: завођење народа; систем и методи којима се служе демагози да би дошли до свог циља, тј. власти.

Деманти оповргавање, одрицање, порицање, исправка неке неистине.

Демаркација ограничавање, обележавање граничне линије, утврђивање раније спорних граница.

Демократија владавина народа; државно уређење у коме највишу власт, законодавну и извршну, врши цео народ.

Демолирати рушити, развалити, уништити.

Демонстрација доказивање, очигледно приказивање; јавно испољавање расположења појединца или масе.

Денунцијант достављач, потказивач

Депозит поверено добро, нешто што је дато на чување.

Депортација прогонство, протеривање, изгнање, упућивање некуда присилно.

Депутација изасланство, посланство које има овлашћење да обави извештај посао.

Десант силажење, искрцавање; нпр. неке војске у непријатељску земљу.

Детаљ појединост, подробност, ситница.

Детонатор упаљач, лако упаљив експлозив као средство за паљење теже упаљивих експлозива.

Детонација пуцањ, тресак, прасак, експлозија.

Дефанзива одбрана.

Дефиле свечани пролаз, парадни марш.

Дефинитиван одлучан, пресудан, коначан.

Дефиниција објашњење једне речи одређивањем појма који та реч означава.

Диверзија у војсци, неочекиван напад са бока или леђа.

Дијалог разговор у двоје.

Диктатор онај који неограничено влада, заповеда и тражи послушност без поговора.

Дисидент одметник, отпадник.

Дискредитирање лишавање поверења; угледа.

Дискретан смотрен, ћутљив, поуздан, поверљив.

Дискусија претресање, расправљање, објашњавање; изменом мисли, гледишта.

Диспозиција распоред, размештај.

Диференција разлика, различност.

Доктрина ученост; наука, учење о нечему изложено као систем.

НАШ СПОРТ

Пораз нашеј фудбалској тиму

Леп сунчани дан привукао је неколико хиљада гледалаца, који су дошли да се диве игри чувенога „Жака“ који је имао да се састане са напредним и једним најбољим војничким тимом: „Инжењерском бригадом“. Утакмица је много обећавала, обадва противника су извела своје најбоље тимове. Нестрпљиво се очекивао почетак. Београдска публика била је сигурна у победу Инжењерске бригаде, чији је излазак на терен бурно поздравила. Одмах затим на терену се појављују играчи „Жака“ који су такође бурно поздрављени.

Интересантно је било чути мишљење публике пред почетак утакмице. Док су једни сигурни били у победу инжењераца, дотле су други тврдили и сигурани победу „Жака“. И одиста, сам почетак био је проткан узбудљивим моментима обадва тима. Оба противника трудила су се да узму иницијативу у своје руке и да доминира тереном. После краћег времена навала „Жака“, после једног снажног продора доводи свој тим у вођство.

Али „Инжењерци“ не клону, искуство им говори да иако се прими гол не мора значити пораз. Међутим после постигнутога гола „Жак“ преузима иницијативу у своје руке и диктира игром. Примећује се раздор код играча „Инж. бригаде“. Често пута се деси да навала ради шта хоће у казненем простору инжењераца, који су немоћни да спрече расположене играче „Жака“.

Након неколико минута пада и други гол. Публика са одушевљењем поздравља погодак навале „Жака“. Присталице „Жака“ ликују, док симпатизери „Инжењераца“ и даље не губе наду. После краћег времена трећи гол руши све наде присталица „Инжењераца“. Разиграна момчад „Жака“ постиже гол за голом, тако да се полувреме завршило са резултатом 6:0 у корист гостију.

Ни друго полувреме није побољшало ситуацију „Инжењераца“. Напротив, играчи „Жака“ играју још сталоженије и са вели-

ком сигурношћу баратају око домаћиновог гола. Симпатизери суботичког „Жака“ одушевљено поздрављају серију коју постижу много борбенији и надмоћнији играчи суботичана. Најзад крај утакмице доноси победу суботичанима, који су доказали и оправдали наде њихових навијача.

А што се тиче „Инжењераца“ они са њиховом тадашњом игром могу комотно да буду сретни што су примили свега 9 комада, иначе ако би се гледало по игри ни 12 им не би било доста. Чуди ме да су наши играчи, који су до тада тукли све своје дотадашње противнике дали тако слабу игру. На самим играчима се приметило, да исти немају довољно тренинга, стога сам мишљења да се у будуће не игра тако једна важна утакмица, а да се претходно не спреме за њу.

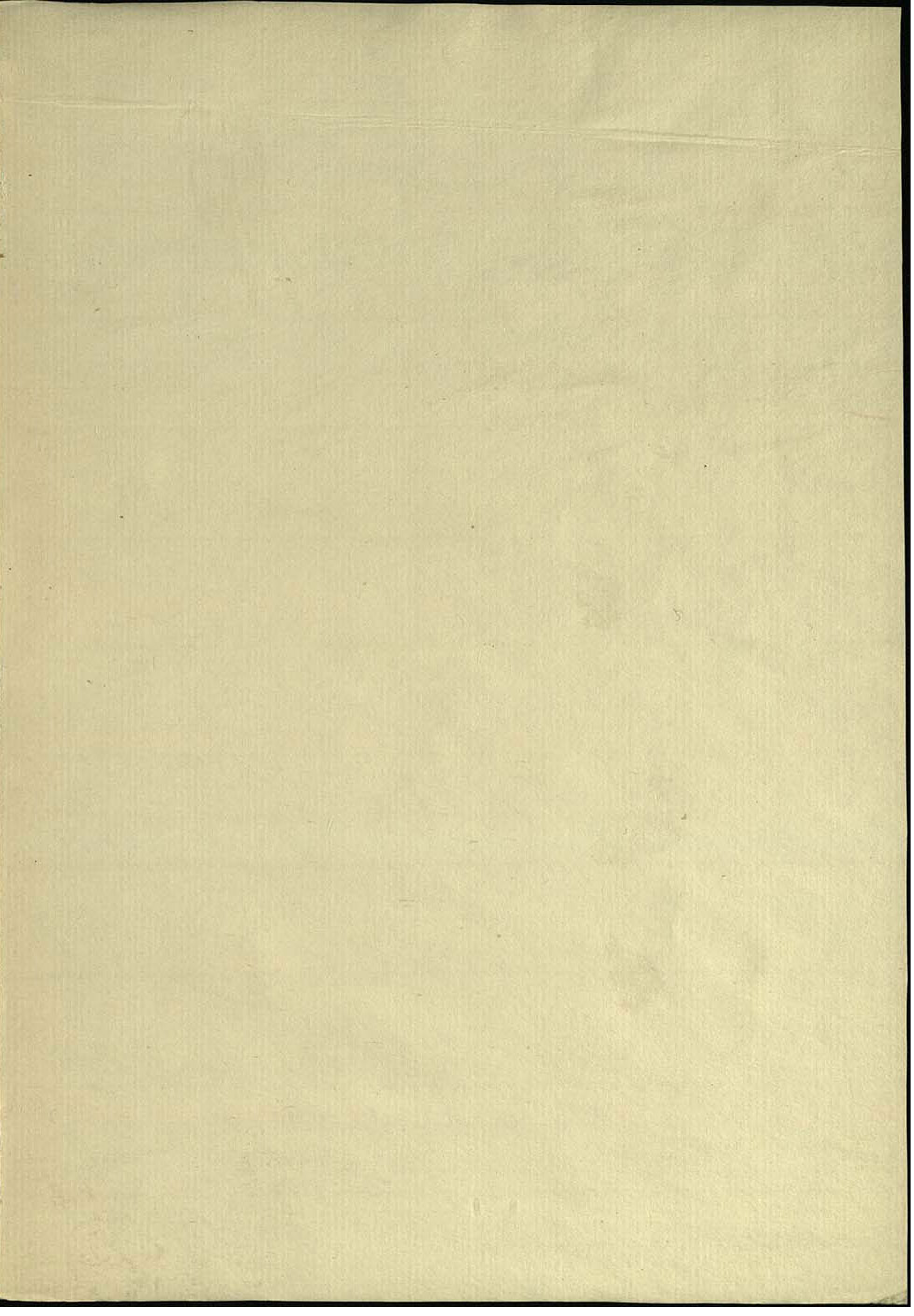
Николица,
I батаљон, I чета

Један некролој

Да нас не би изненадила смрт друга Бате на културном пољу, одлучили смо да већ сада за време његове болести (за коју је дата, како „Уча“ каже, погрешна дијагноза „леноститис“ него „ленобубитис“) дамо његов некролог.

Родио се као и сваки други човек, у неком селу или вароши, а умро је на последњој страни „Инжењераца“. За сваку сигурност, прешао је и штампарски ваљак преко њега. Био је добар човек. Писао је много, нарочито за бригадни лист. У сваком броју листа био је заступљен са два и по апстрактна чланка. Још много врлина имао је наш Батица. Али, да би у потпуности анализирали његову душу, требало би је исецкати на парчиће као фаширану шницлу. Али, на жалост, Керберга је пребрзо однео у подезмље.

И.

ИЗДАЊЕ ПРОПАГАНДНОГ ОТСЕКА I ИНЖЕЊЕРСКЕ БРИГАДЕ